

Posudek školitele

Matěj Klíma je příkladem studenta, se kterým si každý pedagog přeje setkat. Měl jsem příležitost jej sledovat již během jeho studií magisterských a již tehdy si nebylo možno nepovšimnout pílě a soustředění, s nimiž sledoval své cíle. Jeho doktorské studium probíhalo veskrze zdárně – plnil včas a svědomitě své povinnosti, využil příležitostí, které se mu naskytly k pobytu v zahraničí, přičemž vše podřídil heuristice a přípravným analýzám spjatým s disertačním tématem, jímž navázal na téma své práce diplomové. Nepodlehli tedy obvyklému rozptýlení odborného zájmu, ani nepodřídil své studium jiným životním výzvám. Jeho skromnou, neokázalou osobnost vyznačuje cílevědomá soustavnost a ctižádost proniknout věci na kloub, prospět jí a ukázat ji v novém světle. Má schopnost ostře rozlišovat mezi příznakovým a bezpříznakovým, a porozumět tak historickému rozměru literárního významu. Pomáhá mu při tom i jemný smysl pro ironii, jejíž nutno považovat za šestý smysl orientační.

M. Klíma původně zamýšlel spojit svou doktorskou práci s biografickým cílem a předložit kritický životopis Ladislava Klímy. První texty, které jsem od něj v počátcích doktorandského studia četl, tomuto záměru odpovídaly – shromáždily a podrobily kritice prameny a literaturu ke Klímovu životaběhu především do roku 1910. Úsilí vymezit poměr ověřitelné biografické fakticity a její mystifikace, jejího zvrstvení a tradování však záhy narazilo na problémy recepční historie Klímovy tvorby. Ukázalo se, že tato historie jako taková představuje naléhavý úkol. Klímovo dílo a jeho interpretace totiž produkují asymetrii příznačnou pro celou škálu modernistických fenoménů přelomu 19. a 20. století. Na jedné straně je jejich heterogenní, významově radikálně otevřená, často fragmentární či torzovitá struktura a spleť, kontroverzní ediční historie, na straně druhé ohlas tihnoucí záhy, paradoxně řečeno, k polarizované homogenitě. Máme dnes k dispozici kritickou edici, která eviduje naprosto odlišný textový korpus, než s jakým byla spjata většina konkretizací klímovského fenoménu. Přestože tyto spisy začaly vycházet téměř před třiceti lety, interpretaci Klímovy tvorby, či alespoň její obrysy podstatněji nemodifikovaly. Ani po 95 letech od Klímova úmrtí si nebyla česká kultura s to vytvořit adekvátní stanovisko, které by odpovídalo její problematice centrifugální povaze, přičemž od začátku referovala ani ne k příslovečné viditelné špičce ledovce, jako spíše k volně roztroušené tříšti, která jako by

k této špičce poukazoval, o mase skryté pod hladinou nemluvě. Podobně jako v případě proměnlivého, rozkolísaného statusu Bezručova textu se i v Klímově případě záhy vytvořila významová krusta, jejíž tradice je od něj v podstatě neoddělitelná. Krok k jeho recepční historii je nutnou podmínkou jakékoli další, vskutku kritické, interpretační možnosti a je s podivem, že nebyl dosud soustavně podniknut.

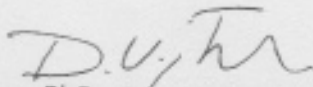
Po dohodě se mnou tedy doktorand své téma modifikoval ve prospěch recepčních dějin díla Ladislava Klímy. Vznikla práce, která, domnívám se, kritériím pro disertační závěrečné práce zcela odpovídá. Formuluje samostatné badatelské téma a v souvislosti s ním své cíle, jichž úspěšně dosahuje. Drží se chronologie a při charakteristice jednotlivých ohlasových ohnisek zachovává věcnost, promítající hodnocení do proporcionální roviny. Rozvrh původního biografického záměru do výsledného textu zčásti prosvítá, neboť měla být rozdělena mezi vlastní životopis a život po životě. A obeznámíme-li se alespoň rámcově se stavem a povahou klímovských biografických pramenů, uvědomíme si, že chronologické líčení zjevení, marginalizace a mohutnění Ladislava Klímy v české moderní kultuře a postupné integrace do ní tvoří životopis svého druhu: Ne ve vlastním slova smyslu, ale jako popis časového průběhu významové souvislosti reprezentující myšlenkovou iniciativu experimentální povahy. Tento experiment jako by se prodloužil a aktualizoval ve svobodomyšlných enklávách 20. století a fungoval v nich jako model, jako příklad hodný následování.

Matěj Klíma se většinou omezuje na postižení hodnotové rozpětí jednotlivých recepčních úseků. Jen občas jeho charakteristiku obohatí postřeh zasahující širší kontextuální souvislosti, např. směrem k světonázoru jednotlivých aktérů či k soudobé historické situaci. Tyto momenty svědčí o tom, že je s to kontextové vazby nastolit a analyzovat. Převážně se ovšem drží úkolu recepci podchytit, popsat a načrtnout její celkovou povahu. Byli jsme si vědomi limitů takového přístupu, autorovo rozhodnutí jsem však podpořil, neboť zaručovalo zdárné dokončení disertace v uspokojivém termínu. Matěj Klíma nadto uspořádal bohatě dokumentovanou antologii *Čtení o Ladislavu Klímovi* (IPSL, Praha 2022), která prostředkuje řadu poznatků z disertace širší veřejnosti a přitom – v úvodním textu, v bibliografii i v medailonech jednotlivých zastoupených autorů klímovských ohlasů – obsahuje momenty, jež mohou přišti kontextovou analýzu usměrnit.

Zmíněná antologie má pro mě jako školitele ještě další význam. Již z jejího citátového podtitulu (*Ve světle tvých stínů*) je zřejmá původní editorova inklinace k beletrizaci a ke

konstrukci klímovského narativu, vyrůstajícího z někdejší identifikace s modelem (v klímovské recepci jde o příznačný jev), od něž se během své badatelské cesty musel nezbytně emancipovat, s nímž se musel kriticky vypořádat. I proto výslednou podobu disertace vítám, protože vím, kolik úsilí a sebekázně či sebezapření stála. Vznikla práce, která bude oporou veškerému vážnému příštím interpretačnímu úsilí o konfrontaci s lučavkou Klímova díla. Měla by rozhodně vyjít tiskem, přičemž by při té příležitosti mohly být propracovány její hlavní kontextuální implikace zejména k důvodům, které jednotlivé vykladače a strážce Klímova odkazu k němu v různých dobách z různých, často zcela protichůdných ideových východisek orientovaly (namátkou J. Kodíček, J. Kabeš, K. Bodlák, J. Zumr...).

Předložená práce odpovídá kritériím, jež jsou stanovena pro doktorské disertace. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení „prospěl“.

Doc. PhDr. Daniel Vojtěch, Ph.D.

Praha 5. 11. 2023